

Studia
Capuccinorum
Boziniensia
V

MMXX

REDAKČNÁ RADA · EDITORIAL ADVISORY BOARD

Doc. Mgr. Ladislav Tkáčik OFMCap, PhD. (šéfredaktor · editor-in-chief,
Vysoká škola výtvarných umení, Bratislava)

Univ.-Prof. Stefan Michael Newerkla (Viedenská univerzita)

Prof. PhDr. Marta Dobrotková, CSc. (Filozofická fakulta TU, Trnava)

Doc. Mgr. Erika Juríková, PhD. (Filozofická fakulta TU, Trnava)

Doc. PhDr. Rastislav Nemeč, PhD. (Teologická fakulta TU, Bratislava)

Mgr. art. Martin Timko, ArtD. (Divadelný ústav SAV, Bratislava)

ThLic. Miroslava Pacifika Jusková OSF (Generalát školských sestier sv. Františka, Rím)

Doc. Mgr. Imrich Nagy, PhD. (Filozofická fakulta UMB, Banská Bystrica)

© Ladislav Tkáčik · 2020

© Vydavateľstvo Minor · Kapucíni na Slovensku · 2020

ISSN 2585-8025

Obsah

Predslov	7
----------------	---

STUDIA

Sedem slobodných umení v diele Aurelia Augustina a Boëthia .. <i>Miroslava Trogová</i>	11
---	----

Vavrinec z Brindisi a Máriin <i>Magnificat</i> . Láska sa rodí z poznania dobra	85
<i>Pavel Prihatný</i>	

Objavenie vteleného slova prostredníctvom kritickej exegézy .. <i>Frederic Raurell</i>	94
---	----

Vôle Boží ve františkánské spiritualitě	103
<i>Willibrord-Christian van Dijk</i>	

Umelecká hodnota pohrebnej reči Serafina Piščka	126
<i>Erika Brtáňová</i>	

Poznámky k fenomenológii samoty	144
<i>Ladislav Tkáčik</i>	

FONTES

De institutione musica I,1-14 161
Boëthius

Institutio arithmetica I-V 171
Boëthius

VARIA

Vojtech Rudolf Rajner. K 20. výročiu úmrtia 185
Ladislav Tkáčik

CENSURAE LIBRORUM

Sv. Gregor z Nazianzu, Môj život (II, I, 11) 199

Zuzana Dzurňáková, Úvod do novodobej emblematicky
a príklady aplikovaných emblémov v Trnave 201

AUCTORES 204

Predslov

Máme za sebou zložitý a ťažký rok. Spolu so siedmimi kolegami z Katedry filozofie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity som ku koncu augusta podal výpoveď. Už pred nami bol inému kolegovi ku koncu júna ukončený pracovný pomer. Na katedre ostal ku koncu augusta jediný kolega, odborný asistent. Odišli všetci garanti, profesori a docenti. Viacerí z nás po viac než 15 rokoch pôsobenia na fakulte. Odchádzali sme neradi a s myšlienkami na študentov a inštitúciu, ktorú sme sa snažili budovať ako *universitas*, ako spoločenstvo študentov a ich kantorov zhromaždené okolo vášnivého zaujatia vedou, ktorá usiluje o čo najdôslednejšie porozumenie ľudskému životu.

Naše cesty sa rozišli. Už sme ďalej nemohli dostať vlastnej morálnej a akademickej integrity a zároveň zotrvať na inštitúcii, ktorá sa spreneverila svojej identite, nerešpektovala právny poriadok i osoby a vytrvalo sa snažila našu katedru a jej akreditované študijné programy obmedziť či až zlikvidovať. Čo sa udialo? Nieкто opustil inštitúciu? Nie, to inštitúcia opustila svoju bytnosť. Či sme si len navrávali, že ju má? Filozofia a humanitné vedy rozhodne nie sú niečím nezáväzným. Filozofia sa domáha integrity a v tomto prípade bolo potrebné filozofovať konaním bez ohľadu na akékoľvek utilitárne ohľady. Možno ju raz bude treba opätovne založiť. Veď jej pôvodná myšlienka v Trnave prežila od jej presunu do Budína v roku 1777 do jej nadšeného obnovenia v roku 1992. Možno sa tak raz stane a možno nie. Aj bez zakladateľského lomozu, len zmenou zmýšľania. A možno ide len o slovenský variant obcejšej degenerácie humanitných odborov na univerzitách, ako ho môžeme sledovať doma aj vo svete.

Prednedávnom som sa opätovne začítal do textu Rogera Scrutona „Koniec univerzity“ (2015). V ňom autor so sebe vlastnou iróniou

okrem iného hovorí: „Niekedy si myslím, že najväčšiu službu našej kultúre urobil človek, ktorý zapálil knižnicu v Alexandrii, čím zaistil, že sa z tej hromady literatúry nedochovalo nič iné než to, čo sa pokladalo za tak vzácne, že každý vzdelaný človek mal svoj vlastný odpis. Podobnú službu preukázali komunisti intelektuálnemu životu v Československu, keď zabránili publikovania všetkého, s výnimkou tých diel, ktoré si ľudia cenili natoľko, že ich boli ochotní vydávať v prácnych edíciách samizdatu. Tie kolovali z ruky do ruky a s dychtivým záujmom ich čítali ľudia, pre ktorých bolo cieľom skôr poznanie než kariérny postup. Ako osviežujúce to bolo po živote medzi akademickými časopismi a ničotnými poznámkami pod čiarou.“¹ Veda a filozofia prežili veki aj bez univerzít a štátnych dotácií a možno ich to opäť čaká. Zdá sa, že duch stredovekých univerzít, ktorý by chcel sýtiť aj dnešné vysoké školy, odvieva inam. Zdá sa, že sa na univerzitách stáva disidentom. Možno však oživí iné spoločenstvá, iné skromné inštitúcie.

Aj kvôli tejto skúsenosti je dôležité, že sme do tohto zväzku zaradili rozsiahlejší text Miroslavy Trogovej o siedmych slobodných umeniach v dielach Augustína a Boëthia. Text Pavla Prihatného je sondou do diela kapucína Vavrince z Brindisi, ktorého 400. výročie úmrtia sme slávili v tomto roku. Kratšia štúdia biblistu Frederica Raurella sa zaoberá stále nie dostatočne zdôrazňovanou bezalternatívou historicko-kritického prístupu k Svätému Písmu. Nasledujúci preklad textu významného kapucínskeho učenca Willibrorda-Christiana van Dijka (1915 – 2000) o Božej vôli vo františkánskej spiritualite sme do tohto zväzku zaradili aj kvôli pripravovanému vydaniu slovenského prekladu *Pravidla dokonalosti* od Benedikta z Canfieldu, ktoré vykladá. Literárna vedkyňa Erika Brtáňová vo svojej analýze kázne františkána Serafina Piščeka (*1713) odhaľuje bohaté a to nielen umelecké súvislosti, ktoré by mohli inšpirovať aj dnešných kazateľov. Text Ladislava Tkáčika sa venuje fenomenologickej analýze samoty, ktorú vykladá ako bytostný znak hypostazovania subjektu. Zväzok dopĺňajú preklady Boëthiových textov od Miroslavy Trogovej a rozsiahlejší medailón kapucína Vojtecha Rudolfa Rajnera (1919 – 1999) z príležitosti 20. výročia jeho úmrtia.

Ladislav Tkáčik

1) Roger Scruton. Konec univerzity (prel. J. Ogrocký), In: *Kontexty* 3 (2015), s. 39.